

การศึกษาเชิงวิเคราะห์
คำประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนกลาง

นางสาว เดือนพร เครือพันธุ์ทอง

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-079-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

119262334

AN ANALYTICAL STUDY OF VERB-NOUN COMPOUND WORDS
IN MANDARIN CHINESE

Miss Deunporn Kruapuntong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Chinese

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-079-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนกลาง

โดย

นางสาว เดือนพร เครือพันธุ์ทอง

สาขาวิชา

ภาษาจีน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... *ประพิน มโนมัยวิบูลย์* คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มร.ว. กัลยา ติงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *闵开德 Kaide Min* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อม)

..... *ประพิน มโนมัยวิบูลย์* อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์)

..... *เกษม ธรรมเจริญกิจ* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ก้องศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ)

..... *ตั้งยืนยง* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชณี ตั้งยืนยง)

เดือนพร เครือพันธุ์ทอง :การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนกลาง An Analytical Study of Verb-Noun Compound Words in Mandarin Chinese. อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์; 118 หน้า. ISBN 974-334-079-3.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดของคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะของหน่วยคำภายใน การเติมกรรม ประเภทของกรรม และลักษณะการขยายคำในคำกริยาประสมเหล่านี้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าคำกริยาประสมแบบกริยา-นามแต่ละคำจะต้องมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ หน่วยคำกริยา และ หน่วยกรรม โดยส่วนประกอบแต่ละส่วนอาจเป็นหน่วยคำอิสระหรือเป็นหน่วยคำไม่อิสระก็ได้ ในการศึกษาครั้งนี้จะเน้นเฉพาะหน่วยกรรมที่เป็นคำนามเท่านั้น เนื่องจากมีปริมาณมากกว่าหน่วยกรรมชนิดอื่น คำกริยาประสมแบบกริยา-นามมีข้อจำกัดที่แตกต่างจากคำกริยาทั่วไป คือ ส่วนใหญ่จะไม่มีการตามหลัง เนื่องจากหน่วยกรรมภายในของคำกริยาประสมมีความหมายเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งของที่รับหรือเกี่ยวข้องกับกระทำนั้นอยู่แล้ว แต่เนื่องจากภาษาจีนกลางมีวิวัฒนาการมาตลอด จึงทำให้คำกริยาประสมบางคำในปัจจุบันนี้สามารถเติมกรรมตามหลังได้ และในเรื่องลักษณะการขยายคำของคำกริยาเหล่านี้พบว่า หน่วยเสริมแทรกที่นำมาแทรกมีอยู่หลายประเภท และหน่วยเสริมแทรกแต่ละประเภทมีความหมายและความสัมพันธ์กับหน่วยคำภายในคำกริยาประสมแตกต่างกันไป

งานวิจัยแบ่งออกเป็น 6 บท คือ บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึงความมุ่งหมายและขอบเขตของการวิจัย บทที่ 2 ว่าด้วยลักษณะทั่วไป การแบ่งประเภทของคำ การแบ่งหมวดย่อยของคำจากโครงสร้างภายใน รวมถึงสถิติของปริมาณคำกริยาประสมแบบกริยา-กรรม บทที่ 3 และ 4 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์การเติมกรรม หน่วยเสริมแทรกกลางคำ และรูปแบบการขยายคำของคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม โดยจำแนกตามลักษณะส่วนประกอบหน้าที และความหมายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคประกอบ บทที่ 5 เป็นการศึกษาเปรียบเทียบคำกริยาประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนและภาษาไทย บทสุดท้ายเป็นการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาหลักของคำกริยาประสมแบบกริยา-กรรม การเติมกรรม การขยายคำและการเปรียบเทียบคำกริยาประสมเหล่านี้ในภาษาจีนและภาษาไทย รวมถึงเสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่มคำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่สามารถเติมกรรมได้ในระยะเวลาต่อมา การศึกษาวิวัฒนาการของคำกริยาประสมแบบกริยา-นามจากสื่อสิ่งพิมพ์ และการเปรียบเทียบลักษณะร่วมด้านความหมายที่เกิดขึ้นของคำกริยาประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนและภาษาไทย ทั้งนี้ เพื่อผู้สนใจจะได้ศึกษาและค้นคว้าต่อไป

ภาควิชา ภาษวตะวันฉลก.....
สาขาวิชา ภาษวจีน.....
ปีการศึกษา 2542.....

ลายมือชื่อนิสิต..... เดือนพร เครือพันธุ์ทอง.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... มิ่งมิก วัชรชัยกุล.....

408 02280 22 : MAJOR CHINESE

KEY WORDS : VERB-NOUN COMPOUND WORDS / MANDARIN CHINESE

DEUNPORN KRUPUNTONG : An Analytical Study of Verb-Noun Compound Words in Mandarin Chinese. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PRAPIN MANOMAIVIBOOL, Ph.D. 118 pp. ISBN 974-334-079-3.

This thesis aims to study the unique characteristics and criteria of verb-noun compound verbs and to analyse their internal structures regarding object adding, genres of objects and extension patterns of these compound verbs. The research reveals that a V-O compound verb is composed of two constituents : the V member and the O member. Each constituent may be a free or bound morpheme. I will concentrate on the V-N forms because they are in greater number than the V-V and V-Adj. forms. The restriction of the V-N compound verbs is that most of them cannot be followed by an object since the second element refers regularly to an object resulting from the action of the V element of the V-O form. However, Mandarin Chinese has continuously developed along its own lines and some V-N compound verbs have to be made to meet different requirements of object adding. In addition, the various groups of infixes in extension patterns can indicate their meanings and their interplay with the internal components in different features.

The findings are described in six chapters. Chapter 1 details the purpose of this study. Chapter 2 presents the characteristics, classification, structure of internal constituents and statistics on the V-O compound verbs. Chapters 3 and 4 analyse the criteria of object adding, infixes and extension patterns of the V-N compound verbs which depend on their compositions, functions and meanings. Specific examples will be addressed in these chapters. Chapter 5 is an analytical study of the V-N verbs in Mandarin Chinese and Thai. In the final chapter a summary of the findings is given along with several interesting points, as for example the evolution of the V-N compound verbs in newspapers and the similarities of meaning in Mandarin Chinese and Thai, which are not studied in the thesis but which are suggested for further research.

ภาควิชา ภาษาดะวันออก.....
สาขาวิชา ภาษวจิน.....
ปีการศึกษา 2542.....

ลายมือชื่อนิสิต..... เตือนพร เครือพันธ์ทอง.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ประพนธ์ มานอมาวิบูลย์.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและระลึกอยู่เสมอว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการดูแล เอาใจใส่ ทั้งให้ข้อแนะนำและตรวจแก้ไขจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ Lù Jiǎnmíng (陸 儉 明) และอาจารย์ Shěn Yáng (沈 陽) จากมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่คอยให้คำปรึกษาและคำชี้แนะ ในระหว่างศึกษาและค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และอาจารย์ Guō Ruì (郭 銳) ที่ช่วยเหลือ ด้านการเก็บข้อมูลตัวอย่างของวรรณกรรมผ่านโปรแกรมคลังคำภาษา (語料庫 yǔliào kù) เรื่อง "ภาษาจีนกลางปัจจุบัน" ที่ทำขึ้นโดยคณะภาษาและวรรณคดีจีนแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง รวมถึง ศาสตราจารย์ Xíng Gōngwǎn (邢 公 琬) จากมหาวิทยาลัยหนานไค (เทียนลิน) ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดบางอย่างเกี่ยวกับลักษณะทางภาษาของภาษาจีนและภาษาไทย ศาสตราจารย์ Mǐn Kāidé (閔 開 德) กับรองศาสตราจารย์ Xiè Yùlán (謝 玉 蘭) จากมหาวิทยาลัยปักกิ่งซึ่งมาประจำอยู่ที่ สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในภาษาจีนกลางจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้

ท้ายสุดขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่คอยเป็นกำลังใจและดูแลสุขภาพให้ผู้วิจัยตลอดเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	1
1.4 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	2
1.6 สัญลักษณ์การถอดเสียงตัวอักษรจีน	3
บทที่ 2 คำประสมแบบกริยา-กรรม	5
2.1 ประเภทของคำประสมแบบกริยา-กรรม	8
2.1.1 คำนาม	8
2.1.1.1 คำนามเกี่ยวกับบุคคล	9
2.1.1.2 คำนามเกี่ยวกับสิ่งของหรือเครื่องมือ	9
2.1.1.3 คำนามเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือขั้นตอนของเหตุการณ์.....	9
2.1.2 คำคุณศัพท์	11
2.1.2.1 คำคุณศัพท์ที่เติมคำวิเศษณ์บอกระดับได้	11
2.1.2.2 คำคุณศัพท์ที่เติมคำวิเศษณ์บอกระดับไม่ได้ แต่สามารถ ทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายนาม ภาคแสดงและหน่วยขยายกริยา	11
2.1.2.3 คำคุณศัพท์ที่เติมคำวิเศษณ์บอกระดับไม่ได้ แต่มีความหมาย เกี่ยวกับสถานภาพหรือสถานการณ์	12
2.1.2.4 คำคุณศัพท์ที่เป็นคำแยกสมาน ที่สามารถเติมคำวิเศษณ์ บอกระดับได้	12

	หน้า
2.1.3 คำวิเศษณ์	13
2.1.3.1 คำวิเศษณ์แสดงเวลา.....	14
2.1.3.2 คำวิเศษณ์แสดงลักษณะและสภาพของจิตใจ	14
2.1.3.3 คำวิเศษณ์ที่เป็นคำแยกสมาน	14
2.1.4 คำกริยา	15
2.1.4.1 คำกริยาที่ไม่สามารถเติมกรรม แต่สามารถทำหน้าที่เป็น ภาคแสดงได้อย่างอิสระ	15
2.1.4.2 คำกริยาที่ไม่สามารถเติมกรรม และไม่สามารถทำหน้าที่ เป็นภาคแสดงได้ นอกจากต้องใช้คู่กับกริยาดัวอื่น	16
2.1.4.3 คำกริยาที่สามารถเติมกรรมได้.....	16
2.1.5 คำที่มีสองหรือสามหน้าที่	20
2.1.5.1 คำกริยา / คำนาม.....	21
2.1.5.2 คำกริยา / คำคุณศัพท์.....	21
2.1.5.3 คำกริยา / คำวิเศษณ์.....	22
2.1.5.4 คำคุณศัพท์ / คำนาม.....	22
2.1.5.5 คำวิเศษณ์ / คำนาม.....	22
2.1.5.6 คำคุณศัพท์ / คำวิเศษณ์.....	22
2.1.5.7 คำกริยา / คำคุณศัพท์ / คำวิเศษณ์.....	22
2.1.5.8 คำกริยา / คำคุณศัพท์ / คำนาม.....	22
2.1.6 คำประเภทอื่น ๆ	23
2.1.6.1 คำสันธาน.....	23
2.1.6.2 คำสรรพนาม.....	23
2.1.6.3 คำศัพท์บอกจำนวน.....	23
2.2 การแบ่งหมวดย่อยของคำกริยาประสมแบบกริยา-กรรมจากโครงสร้าง ภายในคำ	24
2.2.1 โครงสร้างแบบ กริยา-นาม.....	24
2.2.2 โครงสร้างแบบ กริยา-กริยา.....	25
2.2.3 โครงสร้างแบบ กริยา-คุณศัพท์.....	25

	หน้า
2.3 หน่วยคำในคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม.....	28
2.3.1 หน่วยคำกริยาอิสระ + หน่วยกรรมไม่อิสระ.....	28
2.3.2 หน่วยคำกริยาไม่อิสระ + หน่วยกรรมอิสระ.....	28
2.3.3 หน่วยคำกริยาอิสระ + หน่วยกรรมอิสระ.....	29
2.3.4 หน่วยคำกริยาไม่อิสระ + หน่วยกรรมไม่อิสระ.....	29
บทที่ 3 การเติมกรรมในคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม.....	30
3.1 ประเภทกรรมที่เติมในคำกริยาแบบกริยา-นาม.....	30
3.1.1 กรรมบ่งชี้สถานที่.....	30
3.1.1.1 กรรมแสดงทิศทางของกริยา.....	30
3.1.1.2 กรรมแสดงสภาวะของอากัปกริยาหรือการกระทำ.....	31
3.1.2 กรรมบ่งชี้เป้าหมาย.....	34
3.1.3 กรรมแสดงจุดประสงค์ สาเหตุ หรือกลุ่มเป้าหมาย	37
3.1.4 กรรมบ่งชี้ความเป็นผู้กระทำ	38
3.1.5 กรรมแสดงสภาพหรือผลที่ได้รับจากกริยา-นาม.....	41
3.1.6 กรรมบ่งชี้ผู้รับและผู้ให้	42
3.1.6.1 กรรมบ่งชี้ผู้รับ	42
3.1.6.2 กรรมบ่งชี้ผู้ให้	43
3.1.7 กรรมแสดงความหมายเกี่ยวกับเวลา	44
3.1.8 กรรมแสดงผลลัพธ์หรือผลที่ตามมา	45
3.1.9 กรรมแสดงการอนุমানเชิงปฏิเสธกับภาคประธาน	45
3.2 ลักษณะเด่นและข้อจำกัดในการเติมกรรมของคำกริยาประสมแบบ กริยา-นาม	45
บทที่ 4 การขยายคำในคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม	49
4.1 การขยายคำของหน่วยกริยา	49
4.1.1 คำช่วยบอกกาล zhe	50
4.1.2 คำช่วยบอกกาล le / guo	51
4.1.2.1 คำช่วยบอกกาล le+หน่วยเสริมกริยาพยางค์เดียว...	52

	หน้า
4.1.2.2 คำช่วยบอกกาล le/guo + หน่วยเสริมกริยาสองพยางค์	54
4.1.2.3 คำช่วยบอกกาล le +หน่วยขยายนาม(1) + หน่วยขยาย นาม(2)	55
4.1.3 หน่วยเสริมกริยา shàng , xià , qǐ... lái	56
4.2 การขยายคำของหน่วยกรรม	57
4.2.1 คำบอกจำนวนและลักษณนาม	58
4.2.2 คำสรรพนาม	60
4.3 การขยายคำเมื่อมีการสลับโครงสร้าง	61
4.4 การขยายคำเมื่อเป็นรูปแบบของการตั้งคำถาม	62
4.5 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับหน่วยเสริมแทรกแต่ละประเภท ...	64
4.5.1 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำช่วยบอกกาล zhe,le,guo ...	64
4.5.2 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำบอกจำนวนและลักษณนาม	64
4.5.2.1 ความสัมพันธ์แบบเสริมความ(bǔchōng guānxi).....	64
4.5.2.2 ความสัมพันธ์แบบส่วนขยาย-ส่วนหลัก (piānzhèng guānxi)..	65
4.5.3 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำสรรพนาม	65
บทที่ 5 คำกริยาประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนและภาษาไทย	68
5.1 การจัดประเภทคำกริยาประสมแบบกริยา-นามตามความหมายของ หน่วยกรรมในภาษาจีนกลาง	68
5.1.1 หน่วยกรรมที่ เป็นผู้รับผลจากการกระทำของหน่วยกริยา	68
5.1.1.1 คำกริยาประสมที่ต้องการเป้าหมายของกริยาที่เป็นชนิด เป้าหมายร่วม (cānyú duìxiàng)	69
5.1.1.2 คำกริยาประสมที่ต้องการเป้าหมายของกริยาที่เป็นชนิด เป้าหมายโดยตรงของการกระทำ(shíshí duìxiàng).....	69
5.1.1.3 คำกริยาประสมที่ไม่ต้องการเป้าหมายร่วมของกริยาและ ไม่ต้องการเป้าหมายโดยตรงของการกระทำ มีเพียง หน่วยกรรมที่ เป็นผู้ถูกกระทำ	69
5.1.2 หน่วยกรรมแสดง zhǔshì ของหน่วยกริยา	70
5.1.3 หน่วยกรรมแสดงสถานที่ จุดหมายของหน่วยกริยา	71
5.2 เปรียบเทียบคำประสมแบบกริยา-นามในภาษาจีนและภาษาไทย.....	72

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	79
รายการอ้างอิง	84
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	90
ประวัติผู้วิจัย	118

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย